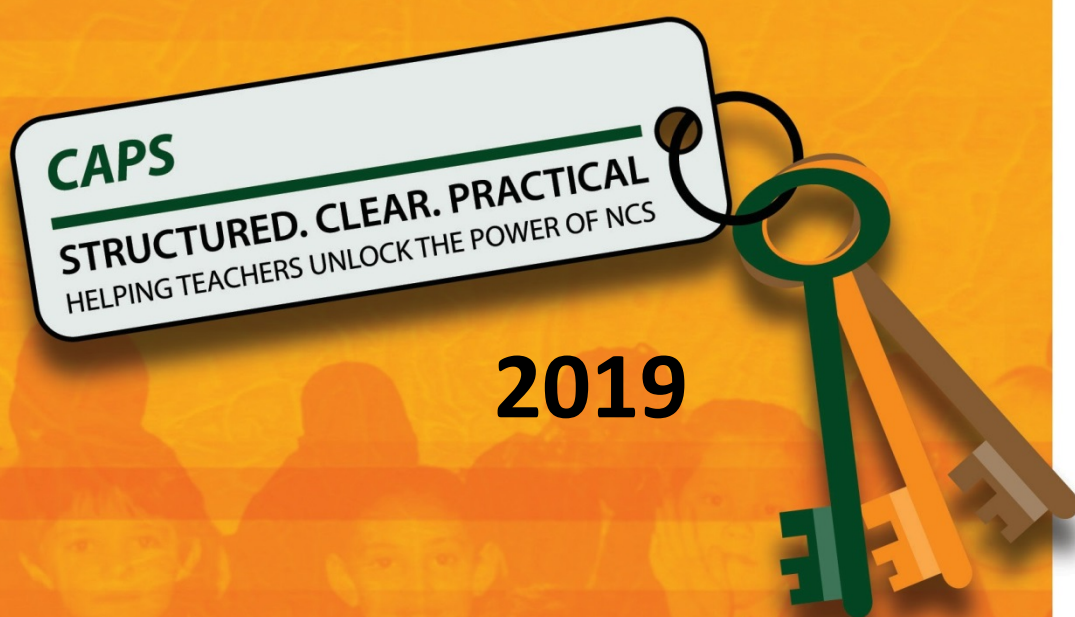

Nasionale Kurrikulumverklaring (NKV)

*Kurrikulum- en assesseringsbeleids-
verklaring*

2019

*Verdere Onderwys en Opleidingsfase
Graad 10–12*

basic education

Department: Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

KURRIKULUM- EN ASSESSERINGSBELEIDSVERKLARING GRAAD 10–12

PERDESTUDIE

Departement van Basiese Onderwys

Strubenstraat 222
Privaat Sak X895
Pretoria 0001
Suid-Afrika
Tel: +27 12 357 3000
Faks: +27 12 323 0601

Pleinstraat 120
Privaat Sak X9023
Kaapstad 8000
Suid-Afrika
Tel: +27 21 465 1701
Faks: +27 21 461 8110
Webwerf: <http://www.education.gov.za>

© 2011 Departement van Basiese Onderwys

ISBN: 978-1-4315-0578-4

Ontwerp en uitleg deur: Ndabase Printing Solution
Gedruk deur: Staatsdrukkery

VOORWOORD DEUR DIE MINISTER

Ons nasionale kurrikulum is die hoogtepunt van ons pogings oor 'n tydperk van 17 jaar om die apartheidskurrikulum wat ons geërf het, te hervorm. Sedert die aanvang van demokrasie het ons gepoog om die kurrikulum op die waardes wat deur die Grondwet (Wet 108 van 1996) geïnspireer is, te skoei. Die Aanhef van die Grondwet verklaar dat die doelstellings van die Grondwet is om:

- die verdeeldheid van die verlede te heel en 'n samelewing gegrond op demokratiese waardes, maatskaplike geregtigheid en basiese menseregte te skep;
- die grondslag te lê vir 'n demokratiese en oop samelewing waarin regering gegrondves is op die wil van die bevolking en elke burger gelyk deur die reg beskerm word;
- die lewensgehalte van alle burgers te verhoog en die potensiaal van elke mens te ontsluit; en
- 'n verenigde en demokratiese Suid-Afrika te bou wat sy regmatige plek as 'n soewereine staat in die gemeenskap van nasies kan inneem.

Onderwys en die kurrikulum het 'n belangrike rol om in die verwesenliking van hierdie doelstellings te vervul.

In 1997 is uitkomsgebaseerde onderwys ingestel om die kurrikulêre verdeeldheid van die verlede reg te stel, maar die ondervinding van implementering het as aansporing vir 'n kurrikulumvernuwing in 2000 gedien. Die het tot die eerste hersiening van die kurrikulum gelei, naamlik die *Hersiene Kurrikulumverklaring (2002)* en die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad 10–12 (2002)*.

Deurlopende implementeringsuitdagings het tot 'n volgende hersiening in 2009 gelei, en die *Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring (2002)* en die *Kurrikulumverklaring Graad 10–12* is hersien wat hierdie dokument tot gevolg gehad het.

Sedert 2012 is die twee *Nasionale Kurrikulumverklarings*, vir Graad R–9 en Graad 10–12 onderskeidelik, in 'n enkele dokument vervat, wat voortaan slegs as die Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R–12 sal bekendstaan. Die *Nasionale Kurrikulumverklaring vir Graad R–12* bou voort op die vorige kurrikulum, maar werk dit by ten einde groter duidelikheid te gee oor wat op 'n kwartaal-tot-kwartaal-grondslag onderrig en geleer moet word.

Die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R–12* is 'n beleidsverklaring vir leer en onderrig in Suid-Afrikaanse skole en is in die volgende dokumente vervat:

- (a) Kurrikulum- en assesseringsbeleidsverklarings (KABV) vir alle goedgekeurde vakke wat in hierdie dokument voorkom.
- (b) *Nasionale beleid met betrekking tot die program- en bevorderingsvereistes van die Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R–12.*
- (c) *Nasionale Protokol vir Assessering Graad R–12.*

MEV. ANGIE MOTSHEKGA, LP
MINISTER VAN BASIESE ONDERWYS

INHOUD

**AFDELING 1: INLEIDING TOT DIE KURRIKULUM- EN ASSESSERINGSBELEIDS-
VERKLARING VIR PERDESTUDIE**

1.1	Agtergrond	2
1.2	Oorsig	2
1.3	Algemene doelwitte van die Suid-Afrikaanse kurrikulum	3
1.4	Tydtoekenning	5
1.4.1	Grondslagfase	5
1.4.2	Intermediêre Fase	5
1.4.3	Senior Fase	6
1.4.4	Graad 10–12	6

AFDELING 2: INLEIDING TOT PERDESTUDIE 7

2.1	Die doel van Perdestudie	7
2.2	Spesifieke oogmerke van Perdestudie	8
2.3	Loopbaangeleenthede in Perdestudie	8

AFDELING 3: OORSIG VAN INHOUD 9

Onderwerp 1:	Perdevoeding	9
Onderwerp 2:	Perde-anatomie en -fisiologie	9
Onderwerp 3:	Perdegesondheidsorg	9
Onderwerp 4:	Perdestalwerfbestuur en –gedrag	10
Onderwerp 5A:	Perdrykuns	10
Onderwerp 5B:	Perdkunde	10

AFDELING 4: ASSESSERING IN PERDESTUDIE 11

A.	Assesseringsmetodes: Graad 12	11
B.	Vereistes van Assessering: Graad 12	11
1.	Eksamen	11
2.	Skoolgebaseerde assessering (SGA)	12
C.	Interpretasie van vereistes	13
1.	Eksamen	13
2.	Die assesseringsillabus	14
3.	Skoolgebaseerde assessering	14
D.	Administratiewe dokumente en bylaes	29
1.	Administratiewe dokumentasie vir SGA	
1.1	Onderwyser se SGA-lêer dekblad	30
1.2	Kandidaat se SGA-lêer dekblad	31
1.3	Onderwyser se rekord van SGA-punte	32
1.4	SGA-rangordelys	33
1.5	Streeks- en nasionale modereringsinstrument	34
1.6	Finale modereringsterugvoeringsvorm na IEB	36
1.7	Voorbeeld van Brief van Egtheid	37
1.8	Voorbeeld van Verklaring van Weglatings	38
2.	Bylae	
2.1	Bylaag A: Voorbeeld van ontwerpatriks	39
2.2	Bylaag B: Bloom se taksonomie van kognitiewe eise	40
2.3	Bylaag C: Perderuiterkompetisiedissiplines	41
2.4	Bylaag D: Perdrykuns se logboekrekord	42
2.5	Bylaag E: Perdkunde se logboekrekord	43
2.6	Bylaag F: Perdkunde – voorgestelde templaet projekvoorstel	44

AFDELING 1

INLEIDING TOT DIE KURRIKULUM- EN ASSESSERINGSBELEIDSVERKLARING VIR PERDESTUDIE GRAAD 10 – 12

1.1 Agtergrond

Die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R – 12 (NKV)* bepaal beleid oor kurrikulum en assessering in die skoolsektor.

Ten einde die implementering van die Nasionale Kurrikulumverklaring te verbeter, is dit aangepas en het die wysigings in Januarie 2012 in werking getree. 'n Enkele omvattende Kurrikulum- en assesseringsbeleidsdokument is vir elke vak ontwikkel om die Vakverklarings, Leerprogramriglyne en Vakassesseringsriglyne vir Graad R – 12 te vervang.

1.2 Oorsig

- (a) Die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R – 12 (Januarie 2012)* is 'n beleidsverklaring vir leer en onderrig in Suid-Afrikaanse skole en behels die volgende:
- (i) *Kurrikulum- en assesseringsbeleidsverklarings vir elke goedgekeurde vak,*
  - (ii) *Die beleidsdokument, Nasionale beleid met betrekking tot die program- en bevorderingsvereistes van die Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R 1 – 12, en*
  - (iii) *Die beleidsdokument, Nasionale Protokol vir Assessering Graad R – 12 (Januarie 2012).*
- (b) Die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R – 12 (Januarie 2012)* vervang die twee huidige nasionale kurrikulumverklarings, naamlik:
- (i) *Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R – 9, Staatskoerant, no. 23406 van 31 Mei 2002, en*
  - (ii) *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad 10 – 12 Staatskoerant, no. 25545 van 6 Oktober 2003 en no. 27594 van 17 Mei 2005.*
- (c) Die Nasionale Kurrikulumverklarings, wat in subparagraaf b(i) en (ii) vervat is, bestaan uit die volgende dokumente wat inkrementeel gedurende die tydperk van 2012 – 2014 deur die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R – 12 (Januarie 2012)* herroep sal word:
- (i) *Die Leerarea-/Vakverklarings, Leerprogramriglyne en Vakassesseringsriglyne vir Graad R – 9 en Graad 10 – 12,*
  - (ii) *Die beleidsdokument, Nasionale Beleid oor Assessering en Kwalifikasies vir Skole in die Algemene Onderwys- en opleidingsfase, gepromulgeer in Goewermentskennisgewing no. 124, in die Staatskoerant no. 29626 van Februarie 2007,*
  - (iii) *Die beleidsdokument, die Nasionale Senior Sertifikaat: 'n Kwalifikasie op Vlak 4 van die Nasionale Kwalifikasieraamwerk (NKR), gepromulgeer in die Staatskoerant no. 27819 van 20 Julie 2005, en*

- (iv) *Die beleidsdokument, 'n bylae tot die beleidsdokument, Nasionale Senior Sertifikaat: 'n Kwalifikasie op Vlak 4 op die Nasionale Kwalifikasieraamwerk (NKR), met betrekking tot leerders met spesiale behoeftes, gepubliseer in Staatskoerant no. 29466 van 11 Desember 2006, is by die beleidsdokument, Nasionale beleid met betrekking tot die program- en bevorderingsvereistes van die Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R – 12 geïnkorporeer.*
- (v) *Die beleidsdokument, 'n bylae tot die beleidsdokument, die Nasionale Senior Sertifikaat: 'n Kwalifikasie op Vlak 4 op die Nasionale Kwalifikasieraamwerk (NKR), met betrekking tot die Nasionale Protokol vir Assessering (Graad R – 12), gepromulgeer in Goewermentskennisgewing no. 1267 in Staatskoerant no. 29467 van 11 Desember 2006.*
- (d) Die beleidsdokument, *Nasionale Beleid oor Program- en bevorderingsvereistes van die Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R – 12*, en die afdelings oor die Kurrikulum- en Assesseringsbeleid wat in hoofstuk 2, 3 en 4 van hierdie dokument vervat is, beslaan die norme en standaarde van die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R – 12*. Dit sal dus, ingevolge artikel 6A van die *Suid-Afrikaanse Skolewet, 1996 (Wet no. 84 van 1996)* die grondslag vir die Minister van Basiese Onderwys vorm om die minimum uitkomstende standaarde, en ook die prosesse en prosedures vir die assessering van leerderprestasie te bepaal om op openbare en onafhanklike skole van toepassing te wees

1.3 Algemene doelwitte van die Suid-Afrikaanse kurrikulum

- (a) Die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R – 12* vorm die grondslag van wat beskou kan word as die kennis, vaardighede en waardes in Suid-Afrikaanse skole wat die moeite werd is om te leer. Hierdie kurrikulum wil verseker dat kinders kennis en vaardighede leer en toepas op maniere wat sinvol vir hul lewens is. In hierdie opsig bevorder die kurrikulum kennis in plaaslike kontekste, terwyl dit ook sensitief vir wêreldwye imperatiewe is.
- (b) Die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R – 12* het die volgende oogmerke:
- Om leerders, ongeag hul sosio-ekonomiese agtergrond, ras, geslag, fisiese vermoë of intellektuele vermoë, toe te rus met die kennis, vaardighede en waardes wat vir selfvervulling en sinvolle deelname aan die samelewing as burgers van 'n vry land nodig is.
  - Om toegang tot hoër onderwys te verskaf.
  - Om die oorgang van leerders van onderwysinstellings na die werkplek te fasiliteer.
  - Om aan werkgewers 'n voldoende profiel van 'n leerder se bevoegdhede te verskaf.
- (c) Die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R – 12* is op die volgende beginsels gegrond:
- Maatskaplike transformasie: wat verseker dat die onderwysongelykhede van die verlede reggestel word en dat gelyke onderwysgeleenthede aan alle sektore van die bevolking verskaf word.
  - Aktiewe en kritiese leer: wat 'n aktiewe en kritiese benadering tot leer volg, eerder as papegaaiwerk en onkritiese leer van gegewe waarhede.

PERDESTUDIE GRAAD 10–12

- Hoë kennis en hoë vaardighede: die minimum standarde van kennis en vaardighede wat in elke graad bereik word, word gespesifiseer en stel hoë, bereikbare standarde in alle vakke.
  - Vordering: inhoud en konteks van elke graad toon vordering van eenvoudig tot kompleks.
  - Menseregte, inklusiwiteit, omgewings- en maatskaplike geregtigheid: wat die beginsels en praktyke van maatskaplike en omgewingsgeregtigheid en menseregte, omskryf in die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, deurdring. Die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R–12* is sensitief vir kwessies van diversiteit, soos armoede, ongelykheid, ras, geslag, taal, ouderdom, onvermoë en ander faktore.
  - Waardering vir inheemse kennissisteme: om erkenning te gee aan die ryke geskiedenis en erfenis van hierdie land as belangrike bydraende faktore om die waardes wat in die Grondwet vervat is, te koester.
  - Geloofwaardigheid, gehalte en doeltreffendheid: om onderwys te verskaf, wat vergelykbaar is met betrekking tot gehalte, omvang en diepte van ander lande.
- (d) Die *Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R–12* het ten doel dat leerders in staat sal wees om:
- probleme te identifiseer en besluite te neem deur kritiese en kreatiewe denke te gebruik;
  - effektief as individue en saam met ander lede as 'n span te werk;
  - hulleself en hul aktiwiteite verantwoordelik en doeltreffend te organiseer en bestuur;
  - inligting in te samel, ontleed, organiseer en krities te evalueer;
  - doeltreffend op verskillende wyses deur middel van visuele, simboliese en/of taalvaardighede te kommunikeer;
  - wetenskap en tegnologie doeltreffend te gebruik en krities verantwoordelikheid teenoor die omgewing en die gesondheid van ander te toon; en
  - 'n begrip van die wêreld as 'n stel verwante stelsels te toon deur te besef dat probleemoplossingskontekste nie in isolasie bestaan nie.
- (e) Inklusiwiteit behoort 'n belangrike deel van die organisering, beplanning en onderrig by elke skool te wees. Dit kan net gebeur indien alle onderwysers 'n deeglike begrip het van hoe om hindernisse tot leer te herken en aan te pak, en hoe om vir diversiteit te beplan.

Die sleutel tot inklusiwiteit is om te verseker dat struikelblokke geïdentifiseer word en dat al die tersaaklike ondersteuningstrukture in die skoolgemeenskap, onderwysers, distriksgebaseerde ondersteuningspanne, ondersteuningspanne op institusionele vlak, ouers en spesiale skole wat as hulpbronsentra kan dien daaraan aandag gee. Om hindernisse in die klaskamer te hanteer, moet onderwysers verskillende kurrikulumdifferensiasiestrategieë gebruik, soos dié wat by die Departement van Basiese Onderwys se *Riglyne vir Inklusiewe Onderwys en Leer* (2010) ingesluit is.

1.4 Tydtoekenning

1.4.1 Grondslagfase

(a) Die onderrigtyd in die Grondslagfase is soos volg:

VAK	GRAAD R (URE)	GRAAD 1 – 2 (URE)	GRAAD 3 (URE)
Huistaal	10	8/7	8/7
Eerste Addisionele Taal		2/3	3/4
Wiskunde	7	7	7
Lewensvaardighede	6	6	7
• Aanvangskennis	(1)	(1)	(2)
• Kreatiewe Kunste	(2)	(2)	(2)
• Liggaamlike Opvoeding	(2)	(2)	(2)
• Persoonlike en Maatskaplike Welstand	(1)	(1)	(1)
TOTAAL	23	23	25

(b) Onderrigtyd vir graad R, 1 en 2 is 23 uur en vir graad 3 is dit 25 uur.

(c) Tien ure word vir tale in graad R tot 2 en 11 ure in graad 3 toegeken. 'n Maksimum van agt ure en 'n minimum van sewe ure word vir Huistaal en 'n minimum van twee ure en maksimum van drie ure vir Addisionele Taal in graad 1 en 2 toegeken. In graad 3 word 'n maksimum van agt ure en 'n minimum van sewe ure vir Huistaal toegeken en 'n minimum van drie ure en 'n maksimum van vier ure vir Eerste Addisionele Taal.

(d) In Lewensvaardighede is die onderrigtyd vir Aanvangskennis in graad R tot 2 een uur en twee ure vir graad 3 (aantal ure word in die tabel tussen hakies aangedui).

1.4.2 Intermediêre Fase

(a) Die onderrigtyd in die Intermediêre Fases is soos volg:

VAK	URE
Huistaal	6
Eerste Addisionele Taal	5
Wiskunde	6
Natuurwetenskappe en Tegnologie	3,5
Sosiale Wetenskappe	3
Lewensvaardighede	4
Kreatiewe Kunste	(1,5)
Liggaamlike Opvoeding	(1)
Persoonlike en Maatskaplike Welstand	(1,5)
TOTAAL	27,5

PERDESTUDIE GRAAD 10–12

1.4.3 Senior Fase

(a) Die onderrigtyd in die Senior Fase is soos volg:

VAK	URE
Huistaal	5
Eerste Addisionele Taal	4
Wiskunde	4,5
Natuurwetenskappe	3
Sosiale Wetenskappe	3
Tegnologie	2
Ekonomiese Bestuurswetenskappe	2
Lewensoriëntering	2
Kreatiewe Kunste	2
TOTAAL	27,5

1.4.4 Graad 10 – 12

(a) Die onderrigtyd in graad 10 tot 12 is soos volg:

VAK	TYDTOEKENNING PER WEEK (URE)
Huistaal	4.5
Eerste Addisionele Taal	4.5
Wiskunde	4.5
Lewensoriëntering	2
'n Minimum van enige drie vakke wat in Groep B gekies is, <u>Bylaag B, Tabel B1 tot B8</u> van die beleidsdokument, <i>Nasionale beleid met betrekking tot program- en bevorderingsvereistes van die Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R – 12</i> , onderhewig aan die voorbehoudsbepalings soos uiteengesit in paragraaf 28 van genoemde beleidsdokument.	12 (3 x 4 u)
TOTAAL	27,5

Die toegekende tyd per week kan slegs vir die minimum vereiste NKV-vakke, wat hierbo gespesifiseer is, gebruik word en mag nie vir enige addisionele vakke wat by die lys van minimum vakke gevoeg word, gebruik word nie. Indien 'n leerder addisionele vakke wil neem, moet addisionele tyd vir die aanbieding van hierdie vakke toegeken word.

AFDELING 2

INLEIDING TOT PERDESTUDIE

2.1 DIE DOEL VAN PERDESTUDIE

Perdestudie is die studie van die perd as 'n lewende organisme en ook sy verhouding met die samelewing. Perdestudie kombineer teorie en die praktyk om leerders is staat te stel om spesifieke beginsels toe te pas wanneer met 'n verskeidenheid kontekste gewerk word en vir verskillende doeleindes wat ekonomiese, estetiese, maatskaplike en/of kulturele waarde het.

Perdestudie sal leerders toerus met die vaardighede en kennis van perdeversorging en -bestuur volgens internasionaal aanvaarde standaarde en sal leerders bekendstel aan die diverse perde- en perderuiterbedryf in Suid-Afrika.

Perdestudie bestaan uit die volgende:

- **Bestuursvaardighede**
Kennis en vaardighede rakende die beplanning, organisering, leiding, beheer en evaluering van die versorgings- en produksiefaktore ten einde volhoubare perde- en perderuiterondernemings te bereik.
- **Entrepreneursvaardighede**
Om entrepreneursvaardighede van toepassing op die perdebedryf aan die volgende geslag perde- en perderuiterpraktisyns oor te dra.
- **Perdeproduksie**
Genetiese perdehulpbronne; teling, spesifieke voeding en beplanning van rantsoene; perdgeondheid en -welstand; produksiestelsels; produksiefasiliteite; risikobestuur; en finansiële aspekte.
- **Wetenskaplike ondersoek en probleemoplossingsvaardighede**
Perdestudie stel die leerders bekend aan die noodsaaklike vaardighede, kunste en tegnieke van basiese wetenskaplike navorsing. Die vaardighede wat leerders in Perdestudie ontwikkel en gebruik stel hulle in staat om probleme op te los, krities te dink, besluite te neem, antwoorde te vind en hul nuuskierigheid te bevredig. Dit is die fokus van leer- en assesseringsaktiwiteite in die klaskamer. Hierdie vaardighede kan nie in isolasie ontwikkel word nie. Hulle word die beste ontwikkel in die konteks van 'n groeiende raamwerk van kennis. Leerders is aan sommige van hierdie vaardighede in Natuurwetenskappe in die Algemene Onderwys- en Opleidingsband bekendgestel, maar hierdie vaardighede moet verder ontwikkel word. Daarbenewens moet nuwe vaardighede ontwikkel word.

Die volgende begrippe is in Perdestudie vasgelê:

- Die perd is 'n lewende organisme wat versorging en bestuur nodig het
- Diere-regte ingevolge Suid-Afrikaanse wetgewing is op die perd van toepassing
- Die perd het 'n historiese verband met die mens en samelewing, is deur die samelewing beïnvloed en het op sy beurt die ontwikkeling van die samelewing beïnvloed.

Perdestudie moet die historiese konteks van die perdebedryf in Suid-Afrika en die noodsaaklikheid van volhoubare perde-aktiwiteite en billikheid in aanmerking neem. Die vak Perdestudie is deel van die breër konteks van transformerende wetgewing en beleide soos die wat met die omgewing, arbeid, sport en rekreasie, landbou en ander tersaaklike bepalings verband hou.

2.2 DIE SPESIFIEKE OOGMERKE VAN PERDESTUDIE

Perdestudie beoog om leerders te onderrig en voorberei om:

- die maatskaplike bydrae van die vak Perdestudie te verstaan met betrekking tot die bevordering van 'n kultuur van menseregte, volhoubaarheid van ekonomiese groei as 'n werktuig vir verandering, om lewensgehalte te verbeter en oplossings te verskaf wat op individuele en gemeenskapsbehoefte reageer;
- 'n positiewe gesindheid teenoor 'n landelike leefstyl wat met perde-aktiwiteite oor die algemeen gepaardgaan, te kweek;
- leerders insig te gee in die bestuur van 'n perde-onderneming en vertrouwd te wees met die dissipline van 'n goed georganiseerde perde-/perderuiterstalwerf;
- aktiwiteite verantwoordelik te organiseer en bestuur, en inligting doeltreffend in te samel, ontleed, krities te evalueer en aanbied;
- blootgestel te word aan tegnieke en vaardighede met betrekking tot die versorging, bestuur en ry van perde;
- doeltreffend te kommunikeer deur middel van verbale, skriftelike, visuele, grafiese, elektroniese kommunikasie en wiskundige vaardighede wat op Perdestudie toegepas word;
- bevoegde, ingeligte en verantwoordelike burgers (kennis en vaardighede) te wees op die gebied van Lewenswetenskappe (terwyl die hulpbronne bestuur word), omgee vir die omgewing (gesindhede en waardes) deur aan inheemse kennis en maatskaplike kwessies aandag te skenk;
- onder andere kreatief en krities in 'n perde- en perderuiteromgewing te dink, en om entrepreneursvaardighede te ontwikkel en verhoog;
- probleme te identifiseer en op te los deur blootstelling aan die perd- en perderuiteromgewing;
- na die omgewing om te sien deur die bestuur van natuurlike hulpbronne en aanvaarbare van menslike behandeling van perde;
- toepaslike tegnologie in die perde- of perderuiterbedryf te verkry en benut; en
- toegang te hê tot en lewenslange leer en waarde daaraan te heg, en ook toegang te hê tot 'n verskeidenheid van moontlike loopbaangeleenthede in die perde- en perderuiterbedryf.

Deur Perdestudie kan leerders 'n begrip ontwikkel van die onderlinge verband van wetenskap, tegnologie, inheemse kennis, die omgewing en samelewing. 'n Studie van begrippe en prosesse in Perdestudie gebruik bydraes van die verlede om die hede te vorm en bevorder dus die samestelling van nuwe kennis. Om inheemse kennisstelsels wat met perde en wetenskap verband hou, te verken, stel leerders bloot aan verskillende wêreldsienings en stel hulle in staat om verskillende wetenskaplike perspektiewe te waardeer, vergelyk en evalueer.

2.3 LOOPBAANGELEENTHEDE IN PERDESTUDIE

Die vak maak die poort na die werkswêreld oop deur leerders toe te rus met die kennis, vaardighede, gesindhede en waardes wat nodig is in die perde- en perderuiterbedryf:

- Perdeteelt-ondernemings
- Perderuitersport
- Perdewedrenne
- Perdegeseondheidsorg
- Perdevervoer
- Perdevoeding
- Perderuiter-toerisme
- Perderuitersekuriteit en -wetstoepassing
- Perderuitergeleentheidsbestuur
- Vervaardiging van perde-/perderuiteroerusting
- Perdewelstand
- Perde-/perderuiteropvoedingsdienste

AFDELING 3

OORSIG VAN INHOUD

	Graad 10	Graad 11	Graad 12
Onderwerp 1 Perdevoeding	<ul style="list-style-type: none"> • Spysvertering • Om die perd te voer • Toestande van die maagdermstelsel 	<ul style="list-style-type: none"> • Spysvertering • Om die perd te voer • Toestande van die maagdermstelsel 	<ul style="list-style-type: none"> • Spysvertering • Om die perd te voer • Toestande van die maagdermstelsel
Onderwerp 2 Perde-anatomie en -fisiologie	<ul style="list-style-type: none"> • Eksterne struktuur • Konformasie • Funksionele stelsels: <ol style="list-style-type: none"> 1. Skeletstelsel 2. Spierstelsel 3. Kardiovaskulêre stelsel 4. Asemhalingstelsel 5. Senu- en endokriene stelsel 6. Voortplanting • Die perdepoot 	<ul style="list-style-type: none"> • Eksterne struktuur • Konformasie • Funksionele stelsels: <ol style="list-style-type: none"> 1. Skeletstelsel 2. Spierstelsel 3. Kardiovaskulêre stelsel 4. Asemhalingstelsel 5. Senu- en endokriene stelsel 7. Urogenitale stelsel 8. Voortplanting • Die perdepoot 	<ul style="list-style-type: none"> • Eksterne struktuur • Konformasie • Funksionele stelsels: <ol style="list-style-type: none"> 1. Skeletstelsel 2. Spierstelsel 3. Kardiovaskulêre stelsel 4. Asemhalingstelsel 5. Senu- en endokriene stelsel 6. Voortplanting • Die perdepoot
Onderwerp 3 Perdegesondheid- sorg	<ul style="list-style-type: none"> • Geskiedenis van die perd se ontwikkeling • Algemene siektes • Noodhulp vir perde • Mankheid 	<ul style="list-style-type: none"> • Parasiete • Algemene siektes • Welstand • Noodhulp vir perde • Kastrasie • Mankheid 	<ul style="list-style-type: none"> • Tandformasie • Parasiete • Algemene siektes • Noodhulp vir perde • Mankheid • Voortplanting

PERDESTUDIE GRAAD 10–12

	Graad 10	Graad 11	Graad 12
Onderwerp 4 Perdestalwerf- bestuur en -gedrag	<ul style="list-style-type: none"> • Roskam en voorkoms • Komberse en stewels • Tuig • Werfbestuur/daaglikse roetine • Risikobestuur 	<ul style="list-style-type: none"> • Lons • Gevorderde tuig • Stalgebreke • Perdesielkunde • Om 'n stalwerf te bestuur • Risikobestuur 	<ul style="list-style-type: none"> • Reis en vragmotorvervoer • Weidingsbestuur
Onderwerp 5A Perdrykuns	<ul style="list-style-type: none"> • 'n Perd opsaal • Op- en afklim • Ry met 'n driepas • Om buite afgekampde gebied te ry • Padveiligheid • Hou 'n logboek van persoonlike ritte 	<ul style="list-style-type: none"> • Voltooi 'n gekose dissipline op beginnersvlak • Hou 'n logboek van kompetisies op beginnersvlak 	<ul style="list-style-type: none"> • Voltooi 'n gekose dissipline op 'n vlak hoër as beginner • Hou 'n logboek van kompetisies op 'n vlak hoër as beginner • Ry 'n onbekende perd op die gelykte/vlakte
Onderwerp 5B Perdkunde	Niery- praktiese projek Stel 'n Portefeulje van Bewys/visuele dagboek saam en logboek van aktiwiteite wat 'n totaal van 160 ure behels	Niery- praktiese projek Stel 'n Portefeulje van Bewys/visuele dagboek saam en logboek van aktiwiteite wat 'n totaal van 160 ure behels	Niery- praktiese projek vervolg Stel 'n Portefeulje van Bewys/visuele dagboek saam en logboek van aktiwiteite wat 'n totaal van 160 ure behels

AFDELING 4

ASSESSERING IN PERDESTUDIE

A. ASSESSERINGSMETODES

Graad 12

Vraestel 1 Teorie	3 ure	[200]
Vraestel 2 Praktikum (óf Ry- óf Niery-opsie)		[100]
Skoolgebaseerde assessering		[100]

400 punte

B. VEREISTES VAN ASSESSERING

1. EKSAMEN

Teorie-vraestel	Perdestudie					
Tyd:	3 ure			Totale punte: 200		
Struktuur van die vraestel:	Assesseer fundamentele begrip van die rol van perdevoeding; -anatomie, -fisiologie, -gesondheidsorg, -gedrag- en stalwerfbestuur vir die welstand en prestasie van 'n perd. Die vraestel bestaan uit drie afdelings: Afdeling A: Kort vrae 70 punte Afdeling B: Langerantwoordtipe vrae 100 punte Afdeling C: Gevallestudie 30 punte Alle vrae is verpligtend					
Gewigswaarde van kognitiewe vlakke:	60%			40%		
	30% Kennis	20% Begrip	10% Toepassing	10% Analise	15% Sintese	15% Evaluasie

Praktiese vraestel	Perdrykuns (ry-opsie)					
Tyd:	3 ure			Totale punte: 100		
Struktuur van die vraestel:	Assesseer praktiese ryvaardigheid op 'n onbekende perd en 'n praktiese ry-demonstrasie van die gekose kompetisiedisipliene. Assesseer mondeling die vereistes van perdeversorging en -bestuur vir die kompetisieperd en -ruiter. 'n Rytoets sal geassesseer word vir bevoegdheid op 'n onbekende perd wat loop, draf en galop, verandering van gang en laterale bewegings en 'n demonstrasie op 'n onbekende perd van 'n kompetisiedisipliene. Ses mondelinge vrae word oor die tuig, voeding, afrigting en gesondheid met betrekking tot die kompetisieperd gevra. Die ruiter dien 'n kompetisieloggboek in van byeenkomste waaraan deelgeneem is in die vorm van óf gedrukte logrekords óf DVD-bewys.					

Praktiese vraestel	Perdkunde (niery-opsie)	
Tyd:	1 uur 30 minute	Totale punte: 100
Struktuur van die vraestel:	<p>Assesseer die vermoë om kennis van die kompleksiteit van perdeversorging en -bestuur van een niery-beroep in die perdebedryf te verstaan en toe te pas.</p> <p>'n Formele, mondelinge aanbieding van die niery- praktiese projek sal geassesseer word. Die aanbieding moet 'n motivering vir beroepskeuse-onderwerp insluit; die oogmerk(e) van die projek; navorsingbevindings; praktiese aktiwiteite onderneem; aanbevelings en nabetragtings. Ondersteunende dokumentasie moet voorsien word in die vorm van 'n Portefeulje van Bewys/visuele dagboek, insluitend 'n voltooide logboek van 160 uur en alle voltooide assesseringsinstrumente.</p>	

2. SKOOLGEBASEERDE ASSESSERING (SGA)

Die volgende SGA-items moet almal individueel deur leerders gedoen word. Elke taak moet oor 'n ander onderwerp handel.

SGA-item	Gewigswaarde
Rekordeksamen	25%
Beheerde toets 1	15%
Beheerde toets 2	15%
Navorsingstaak	20%
Gevallestudie	15%
Praktiese taak	10%
TOTAAL	100

C. INTERPRETASIE VAN VEREISTES

1. EKSAMEN

1.1 Praktikum: Perdrykuns (ry)

Leerders moet:

- doeltreffende hanterings- en veiligheidstegniese demonstreer wanneer 'n perd in die stal opgesaal word; opklim; stiebeuels verander; en afklim;
- praktiese rit op 'n onbekende perd demonstreer deur basiese skoolbewegings op die gelykte, insluitend been-meegee en skouer-na-binne;
- op hul eie of 'n bekende perd ry by leerder se kompetisiedisipliene op 'n vlak hoër as beginner ry tydens gesimuleerde kompetisievereistes. Byvoorbeeld: dressageruiters sal versoek word om die elementêre dressagetoetsnommer 1 te ry; skouruiters sal 'n gimnastiekbaan en 'n baan van skouspring op 'n hoogte van 1 m spring; platwedrenjokkies sal op die Equicise™ geassesseer word en aan die eksaminator oor hul rit gedurende 'n amptelike perdedwedren verslag doen; uithouruiters sal deur middel van videobewys van hul voorbereiding vir 'n rit by 'n goedgekeurde byeenkoms geassesseer word;
- praktiese vrae mondeling beantwoord oor onderwerpe wat met die tuie, voeding, afrigting en gesondheidsorg van die kompetisieperd verband hou;
- 'n rit-logboek van hul deelname aan minstens vier kompetisies in hul gekose dissipline in hul graad 12-jaar hou. Hierdie rekords moet deur die toesighouer/mentor of dissiplinesekretaris en die leerder onderteken word en deur die onderwyser gestaaf word.

1.2 Praktikum: Perdkunde (niery)

Leerders moet:

- een niery-beroep in die perdebedryf kies, soos perdedewestand, komplementêre gesondheidsorg, voeding, veeartsenykunde en paraveeartsenykunde, stalwerfbestuur, tandheelkunde, hoefsmedery of teling.
- 'n praktiese projek in die voorkeurberoep voltooi, wat aktiwiteite van 160 ure beloop. Die aktiwiteite moet sekondêre navorsing insluit (via boeke, tydskrifte, Internet, ens.), primêre navorsing (via waarnemings, onderhoude, ondersoeke, ens.), praktiese aktiwiteite in werklike opset wat onder toesighouding verrig word, en nabetracting oor ervarings en eie werkverrigting. Indien die skool nie die geskikte fasiliteite vir hierdie aktiwiteite het nie, moet nabygeleë fasiliteite geïdentifiseer en gebruik word om die Projek af te handel. Die leerders moet saam met praktisyns werk wat by 'n beroepsdiggaam geregistreer is vir hul voorkeurberoep.
- 'n projekvoorstel teen die einde van Oktober van hulle graad 11-jaar aan die interne moderator vir goedkeuring voorlê (verwys na Bylaag F).
- 'n Portefeulje van Bewys / visuele dagboek voorlê wat bewys van alle aktiwiteite behels, insluitend 'n logjoernaalrekord vir die 160 uur (verwys na Bylaag E), foto's en/of videomateriaal, en alle voltooide assesseringsinstrumente. Die ure wat aangeteken is sluit die tyd in wat gebruik word om take onder toesig te verrig, inligting in te samel, te verwerk, en voor te lê, en vir nabetracting.
- 'n formele mondelingse voorlegging aan die onderwyser en interne moderator uit te voer d.m.v. PowerPoint en/of DVD. Die voorlegging

PERDESTUDIE GRAAD 10–12

moet 'n motivering vir die voorkeurberoep, die oogmerk(e) van die projek; navorsingsbevindings; praktiese aktiwiteite wat onderneem is, aanbevelings en self-nabetrugting insluit.

- vrae mondelings antwoord tydens en/of na afloop van die voorlegging.

Die assessering van die aktiwiteite moet toepaslike en omvattende kontrolelyste, memoranda en rubrieke insluit. Die gebruik van eksterne assessore/toesighouers moet deur die onderwyser goedgekeur word wat verifiëring op die perseel moet doen.

Die rol wat die onderwyser, die leerder, die skool en die professionele praktisyns in die projek gespeel het, moet duidelik uitgelig word en toepaslike toestemmings moet onderteken word, waar van toepassing.

2. DIE ASSESSERINGSILLABUS

Die doel van hierdie assesseringsillabus is om IEB-onderwysers te help om 'n algemene begrip van die omvang van die onderwerpe te kry en skole te ondersteun om hul onderrig-, leer- en assesseringsprogramme konsekwent te beplan, en ook om die vereistes vir die IEB-eksamen en SGA-vereistes vir graad 12 eksplisiet vir onderwysers, assessore en moderators te maak.

Die dokument is nie bedoel om 'n onderrigillabus te wees nie. Individuele onderwysers en skole word nie beperk tot die inhoud van die assesseringsillabus nie; dit staan hulle vry om hierop in hul kurrikulumaanbieding uit te brei. Die onderrig- en leerprogram moet ryk, stimulerend en uitdagend wees, terwyl assessering op die assesseringsvereistes van die vak fokus, in sy bydrae tot die kwalifikasie.

Die graad 10 en 11 assesseringsillabusse word ter inligting en leiding ingesluit, maar slegs die graad 12-assesseringsillabus is verpligtend. Perdestudie is egter 'n DRIEjaarkursus en daarom moet leerders 'n begrip van alle terminologie en begrippe van vorige grade hê, aangesien dit die grondslag van werk in die volgende graad/grade word.

Die assesseringsillabus bestaan uit die volgende onderwerpe. Onderwerp 1 tot 4 is verpligtend. Leerders kies óf Onderwerp 5A óf 5B.

1. Perdevoeding
2. Perde-anatomie en -fisiologie
3. Perdegesondheidsorg
4. Perdestalwerfbestuur
5. A. Perdrykuns (Ry)
OF
B. Perdkunde (Nie-ry)

Die assesseringsillabus volg die SGA-vereistes.

3. SKOOLGEBASEERDE ASSESSERING

3.1 Rekordeksamen/Proefvraestel (25 punte uit 100)

Hierdie komponent moet uit die laaste groot summatiewe assessering kom, wat voor die NSS-eindeksamentydperk moet plaasvind. Die eksamen moet presies dieselfde as die eksterne eksamen wees wat ontwerp, moeilikheidsgraad en formaat betref.

3.2 **Beheerde toetse (twee toetse: elk tel 15 uit 100)**

Beheerde toetse word deur die hele graad geskryf (verkieslik op dieselfde tyd). Hierdie toetse moet minstens 50 punte elk tel en moet een onderwerp diepgaande of verskillende onderwerpe assesser. 60% van die punte moet met laerordedenkvaardighede (kennis, begrip en toepassing) verband hou en 40% met hoërordedenkvaardighede (analise, sintese en evaluasie).

3.3 **Take**

Alle take moet individueel deur leerders gedoen word en elke taak moet oor 'n ander onderwerp in Perdestudie handel.

(i) **Navorsingstaak (20 punte uit 100)**

Hierdie taak behels die insameling, verwerking en aanbieding van inligting met betrekking tot 'n onderwerp of navorsingsvraag gekies uit onderwerp 1 tot 4. Die navorsing kan primêr of sekondêr of gemeng wees. Primêre navorsing behels dat die leerders hul eie data insamel deur middel van eksperimente, waarnemings, vraelyste of onderhoude; dat hulle hul data ontleed en interpreteer; en hul bevindings bespreek. Sekondêre data behels dat leerders die bevindings van ander ontleed en bespreek. Gemengde navorsing bestaan uit 'n kombinasie van primêre en sekondêre navorsing. Die bevindings kan in die vorm van 'n skriftelike of mondelinge verslag aangebied word. Onderwysers moet waaksaam wees rakende plagiaat en oplet na korrekte verwysingsmetodes. Onderwysers moet die proses wat deur leerders onderneem word en ook die finale verslag assesser.

(ii) **Gevallestudie (15 punte elk uit 100)**

Hierdie taak behels die studie van 'n gepubliseerde werklike situasie met betrekking tot perde. Leerders moet die gevallestudie wat verskaf is, ontleed en hul interpretasies en oplossings aanbied, ondersteun deur beredenering en aannames. Die taak moet onder beheerde toestande gedoen word, in óf een óf twee lesse en minstens 50 punte tel.

(iii) **Praktiese taak (10 punte elk uit 100)**

Hierdie taak moet 'n praktiese aktiwiteit wees wat in 'n werklike omgewing voltooi word. Dit moet deur die onderwyser opgestel word en onder beheerde omstandighede terselfdertyd deur al die leerders voltooi word. Dit mag nie 'n aktiwiteit wees wat as deel van die vereistes vir die ry- en niery-opsies (5A of 5B) uitgevoer word nie. Indien die skool nie die geskikte fasiliteite het nie, moet nabygeleë fasiliteite geïdentifiseer en gebruik word om die aktiwiteit te voltooi.

Die assessering van die aktiwiteit moet toepaslike instrumente insluit, bv. Kontrolelys, memorandum, of rubriek.

Moderering op skoolvlak

Daar word aanvaar dat moderering van die assesseringsproses op skoolvlak plaasgevind het, ten einde te verseker dat assessering geldig, regverdig en betroubaar is. Dit sluit moderering van assessering in voordat dit deur die leerders gedoen word, moderering van die nasien van die leerder se bewys deur die onderwyser/assessor en nagaan van die berekening van die leerder se uitslae. Bewys dat dit plaasgevind het, moet by die onderwyser en ook die leerder se lêer ingesluit word.

PERDESTUDIE: ASSESSERINGSILLABUS

ONDERWERP 1: Perdevoeding		
Graad 10	Graad 11	Graad 12
<p>Spysvertering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toon 'n basiese begrip van die spysverteringstelsel: <ul style="list-style-type: none"> – Anatomie-oorsig – Omskryf 'n syfervoerbak – Omskryf agterdermfermenteerder <p>Om die perd te voer</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ken 11 goue reëls van voeding • Herken voergehalte • Verstaan die kondisietelling <ul style="list-style-type: none"> – Henneke stelsel • Identifiseer verskillende tipes voer <ul style="list-style-type: none"> – Graan (mielies, hawermout, gort, semels) – Vesel (eragrostis, tef, lusern, hawerhooi) – Aanvullings, bv. (molasse, soutlek, elektroliete) <p>Toestande van die maagdermstelsel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omskryf koliek • Verstaan tipes koliek <ul style="list-style-type: none"> – Timpanie/gasagtig – Obstruktiewe – Gekompakteerde – Sand – Vol parasiete (<i>Verminosus</i>) – Vul – Fisiologies 	<p>Spysvertering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verstaan spysvertering anatomie van ingestie na ekskresie • Verduidelik die anatomiese faktore wat 'n negatiewe invloed op die kwaliteit van voedsel sal hê wat die perd inneem. • Tandpunte (quidding) • Toestand van tande <p>Om die perd te voer</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verduidelik doel van die goue reëls van voeding • Verstaan die ses klasse van voedingstowwe <ul style="list-style-type: none"> – Proteïene – Koolhidrate – Vette – Vitamiene – Minerale – Water <p>Toestande van die maagdermstelsel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verduidelik oorsake van koliek • Beskryf tekens en simptome van koliek • Ken sorgprotokol 	<p>Spysvertering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verstaan spysvertering en absorpsie van voer, bv. <ul style="list-style-type: none"> – Meganiese, suur-, ensiem- en bakteriële spysvertering – Waar spysvertering plaasvind – Waar afbraakprodukte geabsorbeer word • Verduidelik die belangrikheid van dermkanaalmikrobes, ruvesel, prebiotika en probiotika • Verstaan gedetailleerde anatomie: <ul style="list-style-type: none"> – Funksie, grootte, fisiologie – Peristalse • Beskryf funksie en fisiologie van bykomstige organe: <ul style="list-style-type: none"> – Pankreas: eksokriene en endokriene funksie – Lewerfunksie – Gal: perd het nie 'n galblaas nie <p>Om die perd te voer</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ontleed en berei voedingsplan voor volgens die volgende vereistes vir doeleinde <ul style="list-style-type: none"> – Ouderdom, omgewing, tipe en volume van werk, ras • Verduidelik en identifiseer <ul style="list-style-type: none"> – Verhouding van konsentraat tot vesel – Ca : P-verhouding – Persentasie proteïene nodig – Voedingsrelevansie vir Henneke kondisietellingmetode • Verstaan spesifieke voedingprotopkols vir doeleindes, bv. <ul style="list-style-type: none"> – Inspanningsrabortomiose – laminitis (hoefinflammasie)

		<ul style="list-style-type: none"> - verhongering - vetsug - dragtigheid - koliek - asemhalingstoestande - rus in kampie <p>Toestande van die maagdermstelsel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Demonstreer 'n diepgaande begrip van die volgende kondisies:<ul style="list-style-type: none"> - Koliek - Sere - Verstikking - Miller se siekte
--	--	--

ONDERWERP 2: Perde-anatomie en -fisiologie		
Graad 10	Graad 11	Graad 12
<p>Eksterne struktuur</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ken punte van die perd <p>Konformasie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verstaan hoe om konformasie te assessee • Verstaan die beginsels van korrekte konformasie <p>Die perdehoef en -poot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ken die basiese anatomie • Demonstreer die aanvaarde prosedure van beide agter- en voorpote op te lig <p>Funksionele stelsels:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Skeletstelsel <ul style="list-style-type: none"> – Beskryf die basiese struktuur, funksie en tipe bene – Ken as- en aanhangskelette 2. Spierstelsel <ul style="list-style-type: none"> – Beskryf basiese gladde, hart- en skeletspier 3. Kardiovaskulêre stelsel <ul style="list-style-type: none"> – Verstaan die struktuur en funksie van hierdie stelsel 4. Asemhalingstelsel <ul style="list-style-type: none"> – Verstaan die struktuur en funksie van hierdie stelsel 	<p>Eksterne struktuur</p> <ul style="list-style-type: none"> • Demonstreer kennis van wetenskaplike, anatomiese terminologie, bv. <ul style="list-style-type: none"> – Anterior, posterior – Kraniaal, koudaal – Rostraal, koudaal – Mediaal, lateraal – Proksimaal, distaal – Diep, oppervlakkig – Dorsaal, ventraal – Buiging, strekking – Palmaar, plantaar – Adduksie, abduksie • Beskryf identifiseringmetodes vir perde, bv. <ul style="list-style-type: none"> – Paspoort, foto, mikroskyfie, DNS en bloedtipering, tatoeëermerke, warm brandmerk en vriesmerk • Demonstreer algemene kennis van rasse, tipes, kleure en merke <p>Konformasie</p> <ul style="list-style-type: none"> – Herken algemene strukturele foute <p>Die perdepoot</p> <ul style="list-style-type: none"> – Verstaan die daaglikse versorging van die hoof en poot – Demonstreer 'n basiese begrip van hoefsmedetegnieke en -toerusting – Moet kan debatteer oor "kaalpoot" teenoor beslaande hoewe 	<p>Konformasie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verstaan die verband tussen konformasiegebreke en potensiële ledemaatongesondheid • Identifiseer en verstaan ander vorms van ongesondheid, bv. <ul style="list-style-type: none"> – Wind – Ledemate – Heart – Sig <p>Die perdepoot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verstaan anatomie, siektes, beserings en ongewenste toestande van die hoof en poot, bv. <ul style="list-style-type: none"> – sproei, witlynsiekte, absesse, laminitis (hoefinflammasie), syverbening, navikulêre been, spykerknelling, spykerprik, liddorings, platsool, klemhoef, lang-toon-lae-hak-sindroom, platvoete, geskeerde hakskene • Demonstreer kennis van versorging en bestuur van siektes, beserings en ongewenste toestande van die poot • Beskryf 'n gebalanseerde poot • Beskryf die funksie van die hoofstraal, sool en hakskene • Beskryf "knikking" ("break-over") • Bespreek kondisies wat korrektiewe hoofbeslag sal vereis

<p>5. Senu- en endokriene stelsel</p> <ul style="list-style-type: none"> – Verstaan die struktuur van die sentrale, periferiese en outonome senuweestelsels <p>6. Voortplanting</p> <ul style="list-style-type: none"> – Basiese anatomie van die hings en merrie – Perineale konformasie – Sterilisasië – Verstaan sterilisasieprosedure – Post-operasie sorg van gesteriliseerde perd – Verstaan komplikasies van sterilisasië, bv. <ul style="list-style-type: none"> o Onafgesakte testikel o Bloeiing 	<p>Funksionele stelsels</p> <p>1. Skeletstelsel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verstaan die struktuur en funksie van sinoviale gewigte • Verstaan die struktuur en funksie van senings en ligamente • Verstaan beengroei en -herstel <p>2. Spierstelsel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verstaan die basiese struktuur van spiervesels <ul style="list-style-type: none"> – Vergelyk stadige met vinnige senutrekking (hoog en laag oksiderend) <p>3. Kardiovaskulêre stelsel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beskryf die struktuur van die hart en die hartkringloop • Beskryf termoregulering (sweat, anhidrose, aanpassing) <p>4. Asemhalingstelsel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beskryf ventilasie gedurende oefening (asemhalings-lokomotoriese koppeling) <p>5. Senu- en endokriene stelsel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Demonstreer kennis van die vyf sintuie in die perd <p>6. Urogenitale stelsel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Demonstreer 'n basiese begrip van die struktuur en funksie van niere, blaas, voortplantingskanaal • Herken vroeë tekens van nierversaking 	<p>Funksionele stelsels</p> <p>1. Skeletstelsel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Demonstreer kennis en anatomiese posisie van ongewenste toestande van been en gewigte; bv. <ul style="list-style-type: none"> – Splinte, skeenpyn, ringbeen, beenspat, botsing van dorsale spineuse uitsteeksels ("kissing spine"), kantbeen – Osteochondritis dissecans (kraakbeenontsteking) en degeneratiewe gewrigsiekte • Bespreek ongewenste slymbeurs- en sinovialevergrotings, bv. <ul style="list-style-type: none"> – Wind-/steengal, waaigal, haashak, slymspat, dik elumboogkarpitis hakskenkarpitis <p>2. Spierstelsel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identifiseer basiese groter spiere, bv. <ul style="list-style-type: none"> – Trapesiumspier, boudspier, bragiokefaliese spier, driekopspier, splenius, breëbladspier, kop-longissimusspier • Verstaan inspanningsrhabdomyolise en -atrofie • Identifiseer die hoofsenings en ligamente onder die knie <ul style="list-style-type: none"> – Oppervlakkige digitale fleksorsening – Diep digitale fleksorsening – Gewone digitale streksening – Suspensoriese ligament – Vergelyk ligamente (proksimaal en distaal) • Beskryf versorging, bestuur en herstelprognose van sening- en ligamentbeserings
--	---	---

	<p>7. Urogenitale stelsel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gestasieperiode • Terg en teelmetodes • Bevalling <ul style="list-style-type: none"> – Aanduiders van gereedheid – Drie fases van bevalling – Distosie – Rooi sak – Na-bevallings bloeding 	<p>3. Kardiovaskulêre stelsel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Demonstreer kennis van die uitwerking van oefening en rus op die normale hart met betrekking tot prestasie en fiksheid • Bloedvloei, polsslag, diastolies en sistolies • Demonstreer kennis van die moontlike defekte van die hart wat oefening, prestasie en fiksheid sal beïnvloed • Verstaan die anatomie en funksie van die limfatiese stelsel • Beskryf gebreke van die limfatiese stelsel, bv. <ul style="list-style-type: none"> – Geswolle onderbene (onder die knie) – Limfangitis <p>4. Asemhalingstelsel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Demonstreer kennis van die anatomie van die long en die proses van gasuitruiling • Beskryf basiese anaërobiese en aërobiese sellulêre asemhaling • Beskryf die verhoudings tussen spiervesel tipe, oefening vir 'n doel en sellulêre asemhaling • Herken asemhalingsnood • Verstaan ongewenste toestande en remedies daarvoor <ul style="list-style-type: none"> – Roggel/larinkshemiplegie, dorsale verplasing van die sagte verhemelte, herhaalde lugwegsiekte, oefening-geïnduseerde pulmonale (long-) bloeding <p>5. Senu- en endokriene stelsel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verstaan ongewenste toestande, bv. <ul style="list-style-type: none"> – Crushing-sindroom – Waggeling
--	---	---

		<p>6. Voortplanting</p> <ul style="list-style-type: none"> • Merrie<ul style="list-style-type: none"> – Fisiologie (merrie se hormonale siklus) • Hings<ul style="list-style-type: none"> – Fisiologie (hings se hormonale siklus) • Die vul na geboorte<ul style="list-style-type: none"> – Identifiseer die gesonde vul – Herken ongesonde oordrag<ul style="list-style-type: none"> ○ Onsuksesvolle passiewe oordrag ○ Neonatale ensefalopatie ○ Teruggehoue plasenta ○ Naelstringbesmetting
--	--	---

ONDERWERP 3: Perdegesondheidsorg		
Graad 10	Graad 11	Graad 12
<p>Geskiedenis van die perd se ontwikkeling</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ken evolusie en wetenskaplike klassifikasie • Verstaan aanpassing by klimaatstoestande • Beskryf die mak maak van die perd <p>Algemene siektes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lys algemene siektes in Suid-Afrika wat perde kan affekteer <ul style="list-style-type: none"> – Perdesiekte – Tetanus – Griep – Hondsdolheid – Droes/nuwesiekte – West Nile-virus – Enkefalose – Herpes – Botulisme (voedselvergiftiging) – Biliêre (gal-) siekte • Verstaan die verskil tussen bakterieë, virusse, parasiete en fungi <p>Noodhulp vir perde</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ken normale bestek vir temperatuur, pols, asemhaling <ul style="list-style-type: none"> – T = 37,5 – 38,5 °C – P = 28 – 42 slae per minuut – A = 10 – 15 slae per minuut • Herken ander gesondheids- en welsynmetings <ul style="list-style-type: none"> – Kapillêre hervullingstyd, velknyptoets vir dehidrasie, kleur van slymvliese 	<p>Algemene siektes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Herken simptome van algemene siektes <ul style="list-style-type: none"> – Perdesiekte – Tetanus – Griep – Hondsdolheid – Droes/nuwesiekte – West Nile-virus – Enkefalose – Herpes – Botulisme (voedselvergiftiging) – Biliêre (gal-) siekte <p>Parasiete</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verstaan eksterne parasiete: bosluise, vlieë, myte, fungus • Verstaan interne parasiete, helminte, maaiers (insluitend, maar nie beperk nie tot klein strongiele, groot strongiele, lintwurm, naaldwurm, rondewurms) en hul lewensiklusse <p>Noodhulp vir perde</p> <ul style="list-style-type: none"> • Herken tipes wonde • Identifiseer wonde wat veearts vereis • Bestuur genesing van wonde <p>Perdewelstand</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ken vyf perdvryhede • Bewustheid van wette oor dierebeskerming (mag van beslaglegging) • Genadedood 	<p>Algemene siektes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Demonstreer kennis van siektevoorkoming <ul style="list-style-type: none"> – Verstaan inentingsprogram – Verstaan isolasieprotokolle • Verstaan velsiektes <ul style="list-style-type: none"> – Mok, melanome, sarkoïede, papillome, velsiekte veroorsaak deur bytende muggies, urtikaria (galbulte) <p>Parasiete</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vermoë om 'n ontwormingsprotokol te ontwerp <ul style="list-style-type: none"> – Voorkoming, metode en beheer <p>Gebit/Tandekry</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ken kategorieë van tande en demonstreer hul verband met veroudering • Verstaan toestande wat met tandformasie verband hou <ul style="list-style-type: none"> – Wolfstande – Skerp emaljekante – Tandpunte (quidding) – Tandabsesse – Oorbyt en onderbyt • Verstaan tandroetine en wanneer om die tandarts te roep

PERDESTUDIE GRAAD 10–12

<ul style="list-style-type: none"> • Noem die tekens van ongesondheid, bv.<ul style="list-style-type: none"> – Afskeiding van oë en neus – Ore – parasietinfestasië – Oormatige drink en urinering – Voorkoms van pels – Algemene liggaamstaal – Tekens van dehidrasie – Tekens van wurminfestasië <p>Ledemaatongesondheid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omskryf mankheid van ledemaat • Verduidelik beweging (gange/opeenvolging van voetstappe)		
--	--	--

ONDERWERP 4: Perdestalwerfbestuur		
Graad 10	Graad 11	Graad 12
<p>Roskam en voorkoms</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ken roskamtoerusting en demonstreer die gebruik daarvan • Demonstreer vleg (maanhare en sterte) • Beskryf afkant- en kniptegnieke • Beskryf afkant- en kniptipes <p>Komberse en stewels</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identifiseer tipes en demonstreer passing van komberse én stewels <p>Tuig</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identifiseer tipes en algemene gebruik • Demonstreer passing van trens, toom en saal vir algemene rydoeleindes <p>Werfbestuur</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beskryf 'n basiese daaglikse stalwerfroetine • Beskryf perdemisbestuur en -verwydering • Beskryf stalwerf-, kampie- en arena-ontwerp <p>Risikobestuur</p> <ul style="list-style-type: none"> • Weet hoe om veilige werksomstandighede by 'n stalwerf te analiseer, bv. <ul style="list-style-type: none"> – Netjiese werf – Toepaslike klere – Toepaslike fasiliteite 	<p>Lons</p> <ul style="list-style-type: none"> • Demonstreer hoe om 'n afgerigte perd te lons sonder hulpmiddels met 'n lonsneusband <p>Gevorderde tuig</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identifiseer tipes en demonstreer passing van tome buiten trense • Identifiseer tipes sale buiten sale vir algemene doeleindes <p>Stalgebreke</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verstaan en verduidelik die oorsaak en voorkoming van stalgebreke, bv. <ul style="list-style-type: none"> – Loop in enkelstal, wieg, skop, byt, kou hout, windsluk, byt van krip, skeur van matte/komberse <p>Perdesielkunde</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verstaan die trop se aard en die hiërargie van perde • Verstaan perde se lyftaal <p>Werfbestuur</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuur algemene gesondheid, higiëne en parasietbeheer vir 'n stalwerf 	<p>Reis en vragmotorvervoer</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ken AHS se bewegingsbeperkings en wetgewing • Demonstreer kennis van praktiese reisvereistes (voer- en watervoorsiening, laai, bv. een perd in dubbelperdetrok, moeilik om te laai, beskermende drag) • Ken voertuig se nagaanpunte en lisensievereistes • Verstaan reisnaarheid <p>Weidingsbestuur</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verstaan rotasie van weivelde en hantering van mis op weiplek • Identifiseer die volgende veldplante wat giftig vir perde in Suid-Afrika is en gee een voorbeeld van hulle toksiese uitwerking <ul style="list-style-type: none"> – Kruiskruid (Senecio) – Adelaarsvaring – Stinkblaar – Bobbejaantou – Minnie-minniesade – Blougroen alge – Heuningbos • Noem instandhoudingsitems wat nagegaan moet word in die werfkampie en arena <p>Werfbestuur</p> <ul style="list-style-type: none"> • Weet waar om relevante voldoeningregulasies/-wetgewing om 'n stalwerf te bestuur te kry <ul style="list-style-type: none"> – Beroepsgesondheid en -veiligheidsregulasies – Arbeidsregulasies

PERDESTUDIE GRAAD 10–12

		<ul style="list-style-type: none"> – Belastingregulasies, inkomstebelasting, LBS, BTW, rekordhouding – Versekeringsvereistes (COIDA – weker kompensasie, WVF, publieke aanspreeklikheid, persoonlike ongeluk) – Munisipale regulasies • Demonstreer die nood vir rekordhouding met betrekking tot<ul style="list-style-type: none"> – Inentingskedules – Tandartsafsprake – Hoefsmid besoeke – Wurm protokol – Insidentregister – Dieet en suplemente rekords
--	--	---

ONDERWERP 5A: Perdrykuns (Ryvaardigheid)		
Graad 10	Graad 11	Graad 12
Demonstreer <ul style="list-style-type: none"> • Pas 'n saal, toom en bykomende tuig op perd vir ry • Op- en afklim • Loop, draf en galop op 'n bekende perd in 'n arena met en sonder stiebeuels • Kennis van om buite afgekamp te ruimtes in geselskap te ry • Kennis van padveiligheid • Hou 'n logboek van persoonlike ritte in stand 	<ul style="list-style-type: none"> • Ruiter en perd/e word ryreg deur leerder aangebied • Demonstreer ry in 'n erkende kompetisiedisipline van jou keuse op beginnersvlak • Hou 'n geverifieerde logboek van kompetisies in die disipline wat jy gekies het op datum, in minstens vier kompetisies op beginnersvlak of hoër 	<ul style="list-style-type: none"> • Ruiter en perd/e word ryreg deur leerder aangebied • Demonstreer ry in 'n erkende kompetisiedisipline van jou keuse op 'n vlak hoër as beginner • Hou 'n geverifieerde logboek van kompetisies in die disipline wat jy gekies het in stand, in minstens vier kompetisies op 'n vlak hoër as beginner • Demonstreer die vermoë om minstens twee onbekende perde op die gelykte te hanteer en ry • Demonstreer die vermoë om voedsel, oefening, baan, gesondheid en reëls relevant tot disipline te bespreek
ONDERWERP 5B: Perdkunde (Nie-ry)		
Graad 10	Graad 11	Graad 12
<p>Drie beroepsonderwerpe word aan die begin van graad 10 deur die leerder vanuit die perdebedryfvelde hieronder gekies.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Perdewelstand – Perdefisioterapie – Hoefsmedery – Perdetandheelkunde – Komplementêre perdetherapieë – Perdeveerartseny-/ paraveeartsenypraktyke – Perdeteelt – Perdevoeding – Stalwerfbestuur 	<p>Een beroepsonderwerp word aan die begin van graad 11 deur die leerder vanuit die perdebedryfvelde hieronder gekies.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Perdewelstand – Perdefisioterapie – Hoefsmedery – Perdetandheelkunde – Komplementêre perdetherapieë – Perdeveerartseny-/ paraveeartsenypraktyke – Perdeteelt – Perdevoeding – Stalwerfbestuur 	<p>Een beroepsonderwerp word gedurende die verloop van graad 11 deur die leerder vanuit die perdebedryfvelde hieronder gekies. Die beroepsonderwerp mag nie dieselfde wees as die een wat vir graad 11 gekies is nie.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Perdewelstand – Perdefisioterapie – Hoefsmedery – Perdetandheelkunde – Komplementêre perdetherapieë – Perde veerartseny-/paraveeartsenypraktyke – Perdeteelt – Perdevoeding – Stalwerfbestuur

PERDESTUDIE GRAAD 10–12

<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek elke beroepsonderwerp as 'n loopbaankeuse deur die volgende uit te voer: sekondêre navorsing (d.m.v. boeke, tydskrifte, Internet, ens.); primêre navorsing (d.m.v. waarneming, onderhoude, ondersoeke, ens.); praktiese aktiwiteite in werklike opset uitgevoer; en self-nabetrugting oor navorsingsbevindings. 	<ul style="list-style-type: none"> • Voltooi 'n praktiese projek wat aktiwiteite van 160 uur in die gekose beroepsonderwerp behels. Die aktiwiteite moet sekondêre navorsing (d.m.v. boeke, tydskrifte, Internet, ens.); primêre navorsing (d.m.v. waarneming, onderhoude, ondersoeke, ens.); praktiese aktiwiteite in werklike opset wat onder toesighouding verrig word; en nabetrugting oor ervarings en eie werkverrigting insluit. • Lê 'n Portefeulje van Bewys/visuele dagboek voor wat bestaan uit bewys van al die aktiwiteite, insluitend 'n logboekrekord vir die 160 uur (verwys na Bylaag E), foto's en/of videomateriaal, en alle voltooide assesseringsinstrumente. Die ure wat in die logboek aangeteken is moet die tyd wat aan take onder toesighouding verrig; die insameling, verwerking en voorlegging van inligting; en nabetrugting insluit. • Maak 'n formele mondelingse voorlegging aan die onderwyser d.m.v. PowerPoint en/of DVD. Die voorlegging moet 'n motivering insluit vir die beroepsonderwerpkeuse, die oogmerk(e) van die projek, navorsingsbevindings, praktiese aktiwiteite onderneem, en self-nabetrugting insluit. • Beantwoord vrae mondelings tydens en/of na afloop van die voorlegging. 	<ul style="list-style-type: none"> • Voltooi 'n praktiese projek wat aktiwiteite van 160 uur in die gekose beroepsonderwerp behels. Die aktiwiteite moet sekondêre navorsing (d.m.v. boeke, tydskrifte, Internet, ens.); primêre navorsing (d.m.v. waarneming, onderhoude, ondersoeke, ens.); praktiese aktiwiteite in werklike opset wat onder toesighoudingsomstandighede verrig word; en nabetrugting oor ervarings en eie werkverrigting insluit. Die leerders moet met geregistreerde praktisyns in hulle gekose beroepsonderwerp werk wat by professionele liggame geregistreer is. • Lê 'n Portefeulje van Bewys by die einde van Oktober van die graad 11-jaar (verwys na Bylaag F) aan die Interne Moderator: Perdestudie vir goedkeuring voor. • Lê 'n Portefeulje van Bewys/visuele dagboek voor wat bestaan uit bewys van al die aktiwiteite, insluitend 'n logboekrekord vir die 160 uur (verwys na Bylaag E), foto's en/of videomateriaal, en alle voltooide assesseringsinstrumente. Die ure wat in die logboek aangeteken is moet die tyd wat aan take onder toesighouding verrig; die insameling, verwerking en voorlegging van inligting; en nabetrugting insluit. • Maak 'n formele mondelingse voorlegging aan die onderwyser d.m.v. PowerPoint en/of DVD. Die voorlegging moet 'n motivering insluit vir die beroepsonderwerpkeuse, die oogmerk(e) van die projek, navorsingsbevindings, praktiese aktiwiteite onderneem, en self-nabetrugting insluit. • Beantwoord vrae mondelings tydens en/of na afloop van die voorlegging.
---	--	--

D. ADMINISTRATIEWE DOKUMENTE EN BYLAES**1. ADMINISTRATIEWE DOKUMENTASIE VAN SGA**

- 1.1 Onderwyser se SGA-lêer dekblad
- 1.2 Kandidaat se SGA-lêer dekblad
- 1.3 Onderwyser se rekord van SGA-punte
- 1.4 SGA-rangordelys
- 1.5 Streeks- en nasionale modereringsinstrument
- 1.6 Finale modereringsterugvoeringsvorm na IEB
- 1.7 Voorbeeld van Brief van Egtheid
- 1.8 Voorbeeld van Verklaring van Weglatings

2. BYLAES

- 2.1 Bylaag A: Voorbeeld van ontwerpatriks
- 2.2 Bylaag B: Bloom se taksonomie van kognitiewe eise
- 2.3 Bylaag C: Perderuiterkompetisedisiplines
- 2.4 Bylaag D: Perdrykuns se logboekrekord
- 2.5 Bylaag E: Perdkunde se logboekrekord
- 2.6 Bylaag F: Perdkunde – voorgestelde templaar projekvoorstel

PERDESTUDIE GRAAD 10–12

1.1 ONDERWYSER SE SGA-LÊER DEKBLAD

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN PERDESTUDIE DEKBLAD VIR ONDERWYSER SE LÊER

Skool:
Onderwyser se naam:

ONDERSTEUNENDE DOKUMENTASIE		Bewys verskaf
1	Onderwyser se rekord van SGA-punte	
2	Rangordelys vir ALLE leerders in die graad	
3	Bewys van skoolmoderering (of eksterne moderering indien 'n departement wat uit net een persoon bestaan)	
BEWYS VAN SGA-ITEMS Hierdie afdeling moet die volgende bevat: <ul style="list-style-type: none"> • Alle assessering wat deur leerders gedoen is • Ontwerpmatrikse vir eksamens en toetse • Nasienriglyne vir elke assessering (memoranda, rubrieke, ens.)		

Rekordeksamen	
Beheerde toets 1	
Beheerde toets 2	
Navorsingstaak	
Gevallestudie	
Praktiese taak	

1.2 KANDIDAAT SE SGA-DEKBLAD

**NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN
PERDESTUDIE
DEKBLAD VIR LEERDER SE LÊER**

(Moet deur die kandidaat ingevul word en deur die onderwyser gekontroleer word.)

Sentrumnommer

Kandidaat se eksamennommer

No	Taak	Datum	Ruwe telling	Geweegde finale punt
1	Rekordeksamen			/25
2	Beheerde toets 1			/15
	Beheerde toets 2			/15
4	Navorsingstaak			/15
5	Gevallestudie			/15
6	Praktiese taak			/15
			Totaal (100)	

Opvoeder se handtekening: _____ Leerder se handtekening: _____

Datum: _____

Datum: _____

PERDESTUDIE GRAAD 10–12

1.3 ONDERWYSER SE REKORD VAN SGA-PUNTE

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN PERDESTUDIE ONDERWYSER SE REKORD VAN SGA-PUNTE

EKSAMENNO.	NAAM	REKORDEKSAMEN	BEHEERDE TOETSE		NAVORSINGS-TAAK	GEVALLE-STUDIE	PRAKTIESE TAAK	TOTAAL
		25	15	15	15	15	15	100

Handtekening van onderwyser: _____ Datum: _____ Handtekening van Hoof: _____ Datum: _____

1.4 SGA-RANGORDEBLAD

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN
PERDESTUDIE
SGA-RANGORDELYS

SENTRUMNO.

--	--	--	--

KANDIDATE IN RANGORDE VAN PUNTE GELYS (HOOGSTE TOT LAAGSTE)

EKSAMENNOMMER

PUNT – 100

1																			
2																			
3																			
4																			
5																			
6																			
7																			
8																			
9																			
10																			
11																			
12																			
13																			
14																			
15																			

1.5 STREEKS- EN NASIONALE MODERERINGSINSTRUMENT

**NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN
PERDESTUDIE
NASIONALE MODERERINGSINSTRUMENT**

SKOOL	DATUM
ONDERWYSER SE NAAM	SENTRUMNO.
MODERATOR	

Voldoening	Voltooide SGA-dekblad van onderwyser ingesluit	IEB-keuselys ingesluit (indien van toepassing)	Puntelys korrek voltooi en deur die hoof onderteken	Voltooide rangordelys ingesluit	Bewys van skool/eksterne moderering verskaf	Onreëlmatighede duidelik gedokumenteer
	Hierdie ry is van toepassing op slegs die leerder se SGA	Geskikte lêer gebruik	Voltooide en korrekte leerder se SGA-dekblad ingesluit	Verklaring van egtheid verskaf	Verklaring van weglatings verskaf	

Graderingskaal 1. Voldoen geensins aan vereistes nie. 2. 'n Paar belangrike weglatings. 3. 'n Paar geringe weglatings. 4. Voldoen volkome aan vereistes.								
Gehalte	Bewys van ...	Duidelike opdragte/vraestelle verskaf	Taak van vereiste moeilikheidsgraad	Voltooid matrigs om ontwerp te motiveer	Geskikte en duidelike nasienriglyne	Konsekwente assessering volgens nasienriglyne	Opbouende terugvoering aan leerders	Opmerkings oor voldoening aan die VAR'e
	Rekordeksamen							
	Beheerde toets 1							
	Beheerde toets 2							
	Navorsingstaak							
	Gevallestudie							
	Praktiese taak							

Moderator se handtekening: _____ Datum: _____

1.6 FINALE MODERERINGSTERUGVOERINGSVORM NA IEB

**NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN
PERDESTUDIE
FINALE MODERERINGSTERUGVOERINGSVORM**

Moet deur die IEB ingevul en gehou word.

Eksamensentrumnummer: _____

Die kandidate moet leerderlêers vir moderering indien (kandidate wat deur IEB verskaf is.

Eksamennommer	Skoolpunt (%)	Gemodereerde punt (%)

Opmerkings:

Aanbevelings:

SGA-PUNTE MOET SONDER WYSIGING AANVAAR WORD	Ja	Nee
---	-----------	------------

Verandering wat deur moderator aanbeveel word:

Verandering wat geïmplementeer moet word:

SGA-moderator se handtekening: _____ Datum: _____

1.7 VOORBEELD VAN BRIEF VAN EGTHEID

**NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN
PERDESTUDIE
BRIEF VAN EGTHEID**

SKOOL SE BRIEFHOOF

VERKLARING DEUR DIE KANDIDAAT

Ek verklaar hiermee dat al die werk wat in hierdie SGA vervat is my eie, oorspronklike werk is en waar ek van enige bron gebruik gemaak het, ek die bron erken het.

_____
LEERDER SE NAAM

_____
DATUM

Ek stem in dat indien daar deur die bevoegde owerhede bevind word dat ek hoegenaamd by enige bedrieglike aktiwiteite rakende die inhoud van my SGA betrokke was, ek die punte wat vir hierdie assessering verwerf is, volledig verbeur.

_____
LEERDER SE NAAM

_____
DATUM

VERKLARING DEUR DIE KANDIDAAT SE ONDERWYSER

Na my wete is bostaande verklaring deur die kandidaat waar en ek aanvaar dat die werk wat aangebied is syne/hare is.

_____
ONDERWYSER

_____
DATUM

1.8 VOORBEELD VAN VERKLARING VAN WEGLATINGS

**NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN
PERDESTUDIE
VERKLARING VAN WEGLATINGS**

Moet in die plek van 'n ontbrekende SGA-stuk ingesluit word.

SKOOL SE BRIEFHOOF

Leerder se naam: _____ **Graad:** _____

SGA-taak: _____

Die leerder het versuim om die gestelde SGA-taak in te sluit as gevolg van:

	Siekte <i>Doktersbrief aangeheg.</i>
	Die voltooide taak is weg, maar 'n punt is aangeteken.
	Afwesigheid. <i>Hiermee erken ek dat ek nagelaat het om op 'n ander datum aan te meld om my Perdestudie SGA-taak te voltooi. Dit beteken ek sal 0% vir die taak ontvang. Ek aanvaar alle skuld vir my nalatigheid om die taak in te dien, betyds of glad nie.</i>
	Versuim om taak in te dien. <i>Hiermee erken ek dat ek nagelaat het om op 'n ander datum aan te meld om my Perdestudie SGA-taak te voltooi. Dit beteken ek sal 0% vir die taak ontvang. Ek aanvaar alle skuld vir my nalatigheid om die taak in te dien, betyds of glad nie.</i>
	Ander:

Die volgende assesseringspunt sal vir die leerder op die puntelys vir die taak verskyn.

_____
Onderwyser se handtekening

_____
DATUM

_____
Leerder se handtekening

_____
DATUM

2.1 BYLAAG A: VOORBEELD VAN ONTWERPMATRIKS

PERDESTUDIE-ONTWERPMATRIKS										
Vraag- nommer	Onderwerpe (plaas ✓ in toepaslike kolom)				Kognitiewe vlakke (vul punte in)					
	Voeding	Anatomie en Fisiologie	Gesond- heidsorg	Stalwerfbestuur	1	2	3	4	5	6
					25%	15%	15%	10%	15%	15%
TOTALE										
TEIKEN- GEWIGS- WAARDE					60%			40%		
WERKLIKE GEWIGS- WAARDE										

2.2 BYLAAG B: BLOOM SE TAKSONOMIE VAN KOGNITIEWE EISE

BLOOM SE TAKSONOMIE VAN KOGNITIEWE EISE				
Vlak	Beskrywing	Verduideliking	Vaardighede gedemonstreer	Aksiewerkwoorde
6	Evaluasie	Vel oordele gegrond op sekere kriteria	Vergelyk en onderskei tussen idees; assesseer waarde van teorieë, aanbiedings; maak keuse gegrond op beredeneerde argumente; verifieer waarde van bewyse; erken subjektiwiteit	Assesseer, besluit, beoordeel, gradeer, toets, meet, beveel aan, kies, verduidelik, onderskei, ondersteun, kom tot gevolgtrekking, vergelyk, som op, kritiseer, interpreteer, motiveer
5	Sintese	Die vermoë om elemente saam te voeg om 'n nuwe geheel te vorm,	Gebruik ou idees om nuwes te skep, veralgemeen vanuit gegewe feite, bring kennis van verskillende gebiede in verband met mekaar, voorspel, kom tot gevolgtrekkings	Kombineer, integreer, wysig, herrangskik, vervang, beplan, skep, ontwerp, vind uit, wat as?, stel saam, formuleer, berei voor, veralgemeen, herskryf, kategoriseer, kombineer, stel saam, reconstrueer
4	Analise	Die vermoë om 'n geheel in sy onderdele te verdeel. Elemente wat in 'n geheel vasgelê is, word geïdentifiseer en die verband tussen die elemente word herken.	Sien patrone, organisasie van dele, herkenning van versteekte betekenis en identifisering van komponente	Ontleed, skei, orden, verduidelik, verbind, klassifiseer, rangskik, verdeel, vergelyk, kies, lei af, verdeel, kontrasteer, onderskei, illustreer, gebruik diagram
3	Toepassing	Die vermoë om inligting in nuwe situasies te gebruik (toe te pas)	Gebruik inligting, gebruik metodes, begrippe, teorieë in nuwe situasie, los probleme op met behulp van vereiste vaardighede of kennis	Pas toe, demonstreer, bereken, voltooi, illustreer, toon, ondersoek, wysig, bring in verband, verander, klassifiseer, eksperimenteer, ontdek, konstrueer, manipuleer, berei voor, produseer
2	Begrip	Eerste vlak van begrip, onthou en verstaan van inligting, beskryf betekenis	Verstaan inligting, begryp betekenis, pas kennis toe in nuwe konteks, interpreteer feite, vergelyk, kontrasteer, orden, groepeer, lei oorsake af, voorspel gevolge	Som op, beskryf, interpreteer, kontrasteer, voorspel, assosieer, onderskei, beraam, differensieer, bespreek, brei uit, begryp, skakel om, verdedig, verduidelik, veralgemeen, gee voorbeeld, herskryf
1	Kennis	Daad van om feite te onthou Slegs onthou	Waarneming en onthou van inligting	Lys, omskryf, vertel, beskryf, identifiseer, toon, ken, etiketteer, samel in, kies, gee weer, pas bymekaar, herken, ondersoek, tabuleer, haal aan, noem

2.3 BYLAAG C: PERDERUITERKOMPETISIEDISCIPLINES

Platresies	Karperdry	Westerse berede kompetisie
Skouspring	Uithouvermoë	Westerse dressage
Dressage	Polo	Perdebalspel
Para-dressage	Polocrosse	TREC
Driefasekompetisie	Pensteek	Perdryboogskiet
Vertoon	Saalperdry	Harddrawwery
Ruiterskap	Ponieklub berede kompetisie	
Gimnastiek en dans op perd se rug ("vaulting")	Teuelbeheer	

PERDESTUDIE GRAAD 10–12

2.4 BYLAAG D: PERDESTUDIE – ONDERWERP 5A – PERDRYKUNS SE LOGBOEKREKORD

Jaar: _____

Naam: _____ Skool: _____ Dissipline: _____

<i>Datum</i>	<i>Plek van byeenkoms</i>	<i>Kompetisievlak/-graad</i>	<i>Beskrywing van geleentheid</i>	<i>Uitslag</i>	<i>Bewys, bv. video; foto; gepubliseerde uitslae</i>

2.5 BYLAAG E: PERDESTUDIE – ONDERWERP 5B – PERDKUNDE SE LOGBOEKREKORD

Jaar: _____

Naam: _____ Skool: _____ Onderwerp: _____

<i>Datum</i>	<i>Ure gewerk</i>	<i>Taak</i>	<i>Beskrywing van plig</i>	<i>Naam van verantwoordelike persoon</i>	<i>Handtekening van verantwoordelike persoon</i>

PERDESTUDIE GRAAD 10–12

2.6 BYLAAG F: PERDESTUDIE – ONDERWERP 5B – PERDKUNDE – VOORGESTELDE TEMPLAAT VIR PROJEKVOORSTEL

PERDESTUDIE: PERDKUNDE PROJEKVOORSTEL Datum: _____					
Naam: _____			Skool: _____		
Beroepsonderwerp: _____			CEEPSA Geregistreerde Praktisyn(s): _____		
Motivering: Hoekom ek hierdie veld en hierdie beroepsonderwerp gekies het Wat ek beoog om gedurende die 160 uur te bereik Wat ek daaruit wil leer					
Aktiwiteite: Watter aktiwiteite ek beplan om uit te voer:	Waar ek die aktiwiteit sal uitvoer	Wanneer ek die aktiwiteit sal uitvoer	Hoe ek die aktiwiteit sal uitvoer	Hoekom ek die aktiwiteit sal uitvoer	Watter bewys ek daarvan sal lewer
1					
2					
3					
4					
5					

ens.